

Dette er en kronik. Den udtrykker skribentens eller skribenternes holdning. Klik [her](#), hvis du ønsker at sende et debatindlæg til Berlingske.

KRONIKKER

Hvorfor er der kun én kvinde på vores litteraturkanon? Hvor er Tove Ditlevsen og Inger Christensen?

Vi ønsker frihed til et mere inkluderende litteratursyn, der giver plads til flere af de største forfattere. På den måde tror vi, at de unge langt bedre vil få smag for vores store fælles fortællinger.

»Vi vil gerne af med smagsdommernes unødigt snærende bånd. I stedet ønsker vi frihed til et mere inkluderende litteratursyn, der giver plads til flere af de største forfattere,« skriver Mischa Sloth Carlsen og Ditte Eberth Timmermann. En af forfatterne kunne være Tove Ditlevsen (billedet).
Foto: Jette Ladegaard

KRONIK

Tirsdag d. 02. marts 2021, kl. 19:00

Del denne artikel

Mischa Sloth Carlsen og Ditte Eberth Timmermann, forpersoner i Dansk lærerforenings sektioner for ungdomsuddannelser

Er det i dag indlysende, at Tove Ditlevsen ikke er på gymnasiets litteraturkanon, når hun for nylig er blevet stjerneanmeldt i New York Times? Eller hvad med vores måske allerstørste digter Inger Christensen, der i nyere tid har været Danmarks eneste kandidat til Nobelprisen i litteratur? Dette er bare to af mange eksempler på, at gymnasiets litteraturkanon ikke er den løftestang for kvalitet, som den blev udråbt til.

Gymnasiets danskfag har en litterær kanonliste fra 2004. Den er obligatorisk og består af 13 mænd og Karen Blixen som eneste kvinde. Listen sender et skævt signal til gymnasieungdommen om, at kvindelige stemmer anses for mindre vigtige, fordi nogle af vores allerstørste stemmer ikke er med.

Blixen debuterede under det mandlige pseudonym Isak Dinesen. Hendes held var tidligt at blive hyldet i Amerika, hvorefter hun var svær at komme udenom herhjemme. Tænk omvendt, hvis hun var debuteret i eget navn og ikke var opdaget af udlandet først. Ville hun da overhovedet have fået den samme anerkendelse i det litterære miljø, som gav hende en plads som eneste kvinde i den obligatoriske kanon?

Vi kunne forstå listens kønslige bias, hvis kvinder vitterligt skrev dårligere end mænd, eller hvis kvindelige erfaringer bare var mindre relevante. Vi vil gerne slå fast, at vi ikke ønsker flere kvinder i kanon alene på grund af deres køn, men fordi listen mangler nogle af de største forfattere og bør omtænkes.

Alting har sin tid

Med årtusindeskiftet blev smagsdommerne sendt på porten ude i samfundet. Paradoksalt nok voksede der en ny form for smagsdommeri frem inde i danskfaget, da VK-regeringen skabte danskfagets kanon som led i et nationalt dannelsesprojekt.

»Den gode undervisning afspejler lærerens vurdering af aktualitet, relevans og elevsammensætning, når der vælges tekster.«

Som en del af Kulturkanonen fra 2004 fik gymnasiets danskfag en litteraturkanon. De unge [skulle læse de store danske forfattere](#) og derigennem opnå dannelse ved at fordybe sig i dansk kulturs litterære byggestene. Et kanonudvalg udpegede de 14 til den obligatoriske kanonliste og supplerede den med en vejledende kanonliste. Kanon betyder rettesnor. Dermed blev der sendt et klart værdipolitisk signal, som vi har styret efter i snart 20 år.

Daværende kulturminister, den konservative Brian Mikkelsen, argumenterede for kanonlisten i kronikken [»Vi skal værne om vores historiefortællere«](#) i denne avis. I begyndelsen skriver han: »Forfatterne er nationens stemme. De er vores fælles erindring. De er vores forsikring mod at blive historieløse. Ved at bevare vores forhold til dem, bevarer vi vores egen identitet«. Dette er vi til dels enige i, så længe vi kan tale om litteraturhistoriens kunstneriske kvaliteter og de fælles fortællinger og værdier, der danner en samfundsborger, som skal begå sig i en foranderlig verden. Hvis nationens unge skal kunne identificere sig med kanonlistens stemmer, mangler der bare mange flere af de største. Det sagde mange kritikere også i 2004.

FAKTA

Den obligatoriske fælleskanon

- Folkeviser
- Ludvig Holberg
- Adam Oehlenschläger
- N.F.S. Grundtvig
- St. St. Blicher
- H.C. Andersen
- Herman Bang
- Henrik Pontoppidan
- Johannes V. Jensen
- Martin Andersen Nexø
- Tom Kristensen
- Karen Blixen
- Martin A. Hansen
- Peter Seeberg
- Klaus Rifbjerg

FOLD IND ^

I 2009 blev hjemmesiden for Kulturkanonen nedlagt. I den forbindelse [udtalte formand for kanonudvalget Jørn Lund](#) sig til DR Nyheder: »Alting har sin tid, og kanonen har ikke eviggyldig betydning. Jeg har det ikke dårligt over, at den giver plads til noget andet.« Nu er der gået yderligere 12 år i gymnasiet, mens man for længst har lagt kanontanken bag sig i kulturlivet.

Da danskfagets læreplaner skulle revideres med gymnasireformen i 2017, fik læreplansudvalgene endda at vide, at kanon ikke var til diskussion, men havde Jørn Lund ikke ret?

Idoldyrkelse og relevans

Selvfølgelig skal vores unge stifte bekendtskab med vores største litteratur og have åbnet øjnene for denne ved hjælp af vores litteraturlæskende og universitetsuddannede dansklærere.

Vi er enige i, at de udvalgte 14 er centrale forfatterskaber. Vi er også enige i de krav, som ministeriets læreplaner stiller til danskfagets om at læse de stærkeste stemmer fra litteraturhistorien. Hvem ville overhovedet betvivle vigtigheden af Ludvig Holbergs komedier, der var de første skrevet på dansk, H.C. Andersens kunsteventyr eller Henrik Pontoppidans og Herman Bangs store udviklingsfortællinger om samfundets »misfits«?

Men der er et problem med idoldyrkelsen, og at litteraturen ses som en fast størrelse. Er hver enkelt af de 14 til enhver tid de mest eksemplariske i ethvert periode- eller temaforløb? Det afhænger af sammenhængen. Hvis kanonlisten var vedtaget under pandemien, havde J.P. Jacobsen måske fået lov til at blive optaget på den på grund af sin højaktuelle novelle »Pesten i

Bergamo«, som er blevet læst landet over i det sidste år. Dette er udtryk for, hvordan læreren i højere grad gerne vil forme undervisningen i lyset af den foranderlige verden, vi lever i. Det har faget blot ikke meget luft til.

Kanon bør efter vores mening inspirere og vække nysgerrighed frem for at være en automatisk tjekliste. Den gode undervisning afspejler lærerens vurdering af aktualitet, relevans og elevsammensætning, når der vælges tekster. På dette punkt viser konstruktionen manglende tillid til lærernes dømmekraft.

Behov for opdatering

Skal et litteratursyn ikke altid diskuteres i lyset af den tid, der læser litteraturen? Verden er et prisme for de værdier, vi ophøjer for vores samfund. Vi står i en anden tid end i 2004. Der er brug for et nyt blik på kanon. Litteraturen har udviklet sig meget i de sidste to årtier, hvor eksempelvis nye medier og teknologier spiller en stor rolle, hvilket undervisningen også skal have tid til at vise. Samtidig kan disse netop være med til at åbne for de ældre tekster for nutidens unge.

Autofiktion og klimaforandringer er blot to af mange aspekter i de sidste 20 år, der giver anledning til at spørge, om vi overhovedet kan tillade os ikke at beskæftige os mere med kvindernes blik på samfundet gennem tiden. Her kan for eksempel nævnes Leonora Christina Ulfeldt, Mathilde Fibiger, Amalie Skram, Tove Ditlevsen og Inger Christensen. Åbner vi mere for den stadige diskussion om eksistens og køn, mangler vi så ikke mandlige forfattere som for eksempel Søren Kierkegaard, J.P. Jacobsen og Henrik Ibsen?

Vores bud på en ny tilgang

Der har længe været en stor debat i offentligheden og i faglige fora blandt forskere og lærere om behovet for en opdatering af gymnasiets kanon. Som forpersoner i Dan sklærerforeningens sektioner for ungdomsuddannelser har vi netop henvendt os til Folketingets politikere på gymnasieområdet på grund af de problemer, den politisk skabte kanonliste er udtryk for. Vi er inviteret til foretræde i Folketinget og håber på politikernes opbakning til at igangsætte en proces, hvor fagpersoner kan revurdere kanon og måske genoverveje behovet for en kanon.

Vi har selv et bud på en ny tilgang til kanon. Vores fags læreplaner har allerede klare spredningskrav inden for litteraturhistorien, som burde overflødiggøre en fast liste og dermed bekymringerne for, om ungdommen lærer den gamle litteratur at kende. I nogle perioder er kanonforfatterne i forvejen hjørnestene for deres strømninger og tankesæt. Vi foreslår i stedet en udvidet bruttoliste på for eksempel 30 forfattere eller flere, hvor der ikke skelnes mellem obligatorisk og vejledende kanon. Vi skal ikke have flere bindinger, men flere frihedsgrader inden for den klassiske kvalitetslitteratur. Det obligatoriske er at udvælge mindst 14-15 forfattere, som vil kunne variere.

Vi vil gerne af med smagsdommernes unødigt snærende bånd. I stedet ønsker vi frihed til et mere inkluderende litteratursyn, der giver plads til flere af de største forfattere. På den måde tror vi, at de unge langt bedre vil få smag for vores store fælles fortællinger.

Mischa Sloth Carlsen og Ditte Eberth Timmermann er begge forpersoner i Dan sklærerforeningens sektioner for ungdomsuddannelser

LÆS MERE

[KRONIKKER](#) | [ABONNEMENT](#)

[Overlæge: I mit arbejde på den psykiatriske akutmodtagelse i København ser jeg de sande ofre for covid-19-pandemien](#)

[KOMMENTARER](#) | [ABONNEMENT](#)

[Peter Aalbæk: Fri os for florumvundne vendinger om, at vi er i samme båd, det passer jo ikke, Mette Frederiksen](#)

Lars Tvedes drømme-Danmark er en minimalstat med færre skatter, åbent for indvandring og borgerløn i stedet for velfærd: »Danmark vil blive meget rigere, sjovere og tryggere at bo i«

NYHEDER | ABONNEMENT

Nyt udkast lægger op til at lukke festen i København til midnat - permanent: »Det vil være en afvikling af nattelivet«

BUSINESS | ABONNEMENT

Så sluttede festen for de danske aktier: Markedet får tæv i 2021

NYHEDER | ABONNEMENT

Et interview med Kristian Thulesen Dahl har vakt furor i DF – og trækker fronterne op i et ulmende magtopgør

• DIREKTE CORONABLOG

Virolog sætter spørgsmålstejn ved nyt kontakttal: »Det forstår jeg simpelthen ikke«

Heunicke: Den britiske variant udgør nu 72 procent af den danske epidemi

Danmarks mest bestilte vaccine kan få EU-stempel 11. marts

NYHEDER | ABONNEMENT

Studie: Mundbind havde klar effekt på Italiens smittekurve – alligevel har dansk forsker en advarsel

NYHEDER | ABONNEMENT

Poul Madsen vil sende direkte fra rigsretssagen mod Inger Støjberg – og nu har han en klar besked til hendes kritikere

AK | ABONNEMENT

Sangene i MGP understreger én ting for børnepsykolog: »Vi skal tænke os virkelig godt om, hvad vi fortæller dem«

NYHEDER

På Louisiana kan du hverken se kunst eller gå tur, men du kan shoppe

---

NYHEDER

Mette Frederiksens tur til Israel møder kritik og dyb undren: »Det er helt besynderligt«

NYHEDER

Storbritannien indsnævrer jagt på smittet til 379 hjem

BUSINESS | ABONNEMENT

Danmarks coronahul bliver fortsat dybere, mens vores nabolande er på vej op

---

BUSINESS | ABONNEMENT

Bornholmerne bliver coronatestet, når de går på toilettet – københavnerne kan blive de næste

---

ANALYSE | ABONNEMENT

Biden får ros for sit militære angreb i Syrien. Men af de forkerte, og det vækker bekymring

---

OPINION | ABONNEMENT

Tiden er løbet fra litteratursynet i gymnasiets danskfag

NYHEDER

Københavns Kommune lægger op til stort opgør med støj og gadefester: [Her er løsningen](#)

NYHEDER

[Uventet melding fra Pfizer: Fra april vil Danmark modtage mere end dobbelt så mange vacciner](#)

NYHEDER

[Konservative ruller med øjnene over forbud mod tradition på KU: »Ej, nu synes jeg, det går for vidt«](#)

MEST LÆSTE

1. [AOK](#) | [ABONNEMENT](#)

»Hvorfor har du ikke en kæreste?« spurgte en kollega Anne Sophia Hermansen til en julefrokost. Hendes svar efterlod ham forskrækket

2. [DIREKTE](#) [NYHEDER](#)

Liveblog: Få seneste nyt om coronavirus

3. [AOK](#)

Cecilie Frøkjær: »Man bliver gang på gang totalt lamslået over, hvor fuldstændig ubehøvet betjening man får i København«

4. [NYHEDER](#)

Dan Jørgensen afslog at deltage i klimadebat på DR 2: Sagde nej til Mai Villadsen

5. [NYHEDER](#) | [ABONNEMENT](#)

Joachim B. Olsen har smidt jakkesættet og taget et opsigtsvækkende karrierespring – og nu håber han lidt på en møgsag til sit gamle parti

6. [NYHEDER](#)

Hans mor var 36 år, da hun omkom i ulykken. Nu er prins Harry 36 år og nægter at lade historien gentage sig

7. [NYHEDER](#)

Har Bidens stabschef taget magten? Nu tales der spydigt om »premierminister Klain« – og om, hvordan han ryster på hovedet

8. [NYHEDER](#) | [ABONNEMENT](#)

Trine Bramsen har lagt fortællingen om Forsvaret i et jerngreb: »Ingen nyhed er for lille«

Til forsiden

Berlingske

Grundlagt 1749 af Ernst Henrich Berling

Berlingske Media A/S | Pilestræde 34
DK-1147 København K, Danmark

OM BERLINGSKE

KUNDESERVICE

PRODUKTER

Tom Jensen, Chefredaktør (Ansv)
Mette Østergaard, Chefredaktør
Kevin Walsh, Digital redaktionschef
Anders Krab-Johansen, Koncernchef og udgiver

Følg Berlingske

© Berlingske Media | [Generelle handelsbetingelser](#)
[Cookie- og Privatlivspolitik](#) | [Cookiedeklaration](#)
CVR.nr.: [29 20 73 13](#)